

บทที่ 5

บทสรุป

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง "การจัดการความรู้กับการนวดแผนไทยในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก" โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ข้อ คือ

1. เพื่อทราบถึงกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย ในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก
2. เพื่อทราบถึงบทบาทของภาครัฐที่เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนด้านการจัดการความรู้ให้แก่ผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก โดยผลการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการจัดการความรู้ให้กับการนวดแผนไทย ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอในการขจัดอุปสรรคเบื้องต้น

1. วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการศึกษาจากข้อมูลและกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากข้อมูลเอกสาร (Documentary Data) โดยวิธีการเชิงการพรรณนา (Descriptive)
2. ศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview)

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนวดแผนไทย จากหน่วยงานภาครัฐ 3 หน่วยงาน ได้แก่ (1) กองสวัสดิการสังคม สังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก (2) ศูนย์हतถวช สังกัดโรงพยาบาลพุทธชินราช และ (3) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทยกมลารม สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก

2. ผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย จำนวน 3 หน่วยงาน ได้แก่ (1) บริเวณสวนชมน่าน สังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก (2) ศูนย์หัตถเวช สังกัดโรงพยาบาลพุทธชินราช และ (3) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทยกมลาศรม สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยนำข้อมูลมาจำแนก วิเคราะห์ผล และความสัมพันธ์ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดโดยอาศัยเทียบเคียงกับแนวความคิด ทฤษฎีเพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษา แล้วนำเสนอผลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1. กระบวนการจัดการความรู้ของผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก

การจัดการความรู้ของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย ในการเริ่มต้นเรียนรู้วิธีการนวดแผนไทย มีกระบวนการเริ่มต้นเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป บางคนเริ่มต้นเรียนรู้การนวดจากบรรพบุรุษ เช่น ปู่ย่า ตายาย บิดามารดา หรือบุคคลในครอบครัว จากบุคคลผู้ใกล้ชิดที่มีความรู้พื้นฐานในด้านการนวดแผนไทยมาก่อน ซึ่งจัดเป็นกระบวนการ Socialization คือ การถ่ายทอดความรู้จากที่ฝังลึกจากประสบการณ์ ทักษะความชำนาญจาก Tacit knowledge สู่อื่น Tacit knowledge และบางรายก็เริ่มต้นเรียนรู้การนวดแผนไทยจากการเข้ารับการฝึกอบรมสร้างความรู้ด้วยกระบวนการ Externalization โดยรับการถ่ายทอดจากวิทยากรซึ่งได้ผ่านกระบวนการถอดรหัสความรู้ จากประสบการณ์ ทักษะและความชำนาญ สู่ออกมาสู่การสังเคราะห์ รวบรวม และถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น หนังสือ เอกสาร ตำราที่เป็นทฤษฎี และหลักการนวดต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทยต้องเรียนรู้

เนื่องจาก ผู้คนมีจุดเริ่มต้นในการสร้างความรู้ที่แตกต่างกันที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ส่งผลให้ความรู้การนวดที่มีอยู่ในแต่ละบุคคลมีมาก น้อย แตกต่างกันไป ผู้คนจึงมีวิธีการพัฒนาความรู้ของตน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ด้านการนวดแผนไทย โดยการพูดคุยซักถาม การลงมือปฏิบัติให้เห็น จนถึงการใช้สังเกต ถือเป็นกระบวนการแบ่งปันและสร้างความรู้แบบ Tacit knowledge สู่อื่น Tacit knowledge

จากการศึกษาพบว่าการจัดการความรู้ พัฒนาความรู้ ทักษะความชำนาญของผู้หนด ด้วยกระบวนการ Socialization เป็นวิธีที่นิยมอีกวิธีหนึ่ง เนื่องจากเป็นการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ตรง เป็นการพัฒนาความรู้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน และง่ายต่อการจดจำ ในกลุ่มผู้หนดบางกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ตนได้ไปเรียนหรือเข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรการหนดจากสถาบันต่าง ๆ ก็นำมาถ่ายทอดและเผยแพร่ออกมาเป็น ลายลักษณ์อักษรด้วยกระบวนการ Externalization คือการนำเอกสาร หนังสือหรือตำรา เหล่านั้น มาเผยแพร่ให้กับเพื่อนในกลุ่มผู้หนดได้อ่านและพัฒนาความรู้ให้เพิ่มมากขึ้นจากนั้น ผู้หนดบางรายเมื่อได้รับความรู้ใหม่ ๆ เข้ามา ก็จะนำความรู้ที่ได้รับมาเข้าสู่กระบวนการที่เรียกว่า Combination คือ รวบรวม ประยุกต์ วิเคราะห์และสังเคราะห์ จนสามารถสกัดออกมาเป็น เทคนิคการหนด หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการหนดแผนไทย ก่อนจะนำความรู้ที่ได้ไปสู่ กระบวนการ Internalization คือ การนำความรู้ที่ศึกษามาลงมือปฏิบัติจริงกับผู้มารับบริการ แต่ผู้หนดส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 90 ของผู้หนดทั้งหมด ไม่ทำการถอดรหัสความรู้ เทคนิคและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สังเคราะห์ออกมาได้ ถ่ายทอดออกมาเป็นความรู้แบบ Explicit knowledge หรือเป็นลายลักษณ์อักษรที่ง่ายต่อการเผยแพร่ และเรียนรู้อองค์ความรู้ใหม่ ๆ แก่ บุคคลอื่นต่อไป แต่ความรู้นั้นได้กลายเป็นความรู้แบบ Tacit knowledge ที่ฝังลึกเฉพาะบุคคล ซึ่งยากต่อการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหากผู้หนดนั้น เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไม่เป็น หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีในการแลกเปลี่ยน หรือถ่ายทอดความรู้ ก็จะทำให้ความรู้ที่ตายไปพร้อมกับผู้หนดคนนั้น ประกอบกับแต่ผู้หนดส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 90 ของผู้หนดทั้งหมด เมื่อได้รับ องค์ความรู้ใหม่ ๆ ไม่นำความรู้ที่เข้าสู่กระบวนการ Combination จึงส่งผลให้การพัฒนาองค์ ความรู้ และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ของการหนดแผนไทย มีพัฒนาการที่ล่าช้า ซึ่งสถานการณ์ ทั้ง 2 ลักษณะนี้ ถือเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการจัดการความรู้ด้านการหนดแผนไทย

เมื่อผู้หนดนำความรู้ที่ได้มาจากกระบวนการต่าง ๆ เข้าสู่กระบวนการ Internalization คือ การนำความรู้ไปลงมือปฏิบัติ จาก Explicit Knowledge สู่ Tacit Knowledge พัฒนา ความรู้กลายเป็นทักษะ ความชำนาญ และความรู้นั้นก็พร้อมเข้ากระบวนการ Socialization ในการเปลี่ยนถ่ายความรู้จาก Tacit Knowledge สู่ Explicit Knowledge

จากกระบวนการที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบอาชีพหนดแผนไทยมี การจัดการความรู้ด้านการหนดแผนไทย โดยมีกระบวนการในการสร้างความและปรับเปลี่ยน ความรู้ครบทั้ง 4 กระบวนการ เป็นการปรับเปลี่ยนและสร้างความรู้กระบวนการ ตามวงจรการ จัดการความรู้ที่เรียกว่า Knowledge Spiral หรือ SECI Model ซึ่งคิดค้นโดย Ikujiro Nonaka

และ Takeuchi ครบทั้ง 4 กระบวนการ จัดลำดับแบ่งตามสัดส่วนการจัดการความรู้ของผู้ประกอบอาชีพводแผนไทย ดังนี้

1. กระบวนการ Socialization : คิดเป็นร้อยละ 35 ของกระบวนการทั้งหมด
2. กระบวนการ Internalization : คิดเป็นร้อยละ 30 ของกระบวนการทั้งหมด
3. กระบวนการ Externalization : คิดเป็นร้อยละ 25 ของกระบวนการทั้งหมด
4. กระบวนการ Combination : คิดเป็นร้อยละ 10 ของกระบวนการทั้งหมด

4.2 บทบาทของภาครัฐที่เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนด้านการจัดการความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพводแผนไทย ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก

จากการศึกษาพบว่าหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนด้านการจัดการความรู้ ให้แก่ ผู้ประกอบอาชีพводแผนไทย ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกซึ่งให้ความสำคัญของการจัดการความรู้ด้านสมรรถนะหลัก และความรู้ด้านสมรรถนะเสริมแตกต่างกันไปตามภารกิจหลักของหน่วยงาน คือ หน่วยงานเทศบาลนครพิษณุโลก ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการดูแลสนับสนุนด้านบริหารจัดการ และสนับสนุนการจัดการความรู้ด้านสมรรถนะเสริม มากกว่าความรู้ด้านสมรรถนะหลัก สำหรับศูนย์หัตถเวช สังกัดโรงพยาบาลพุทธชินราช และศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทยกมลาศรม ซึ่งสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เน้นการจัดการความรู้ด้านสมรรถนะหลัก มากกว่าความรู้ด้านสมรรถนะเสริม โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้เกิดวงจรการสร้างความรู้ ที่สอดคล้องและรองรับกับนโยบายของหน่วยงาน ตามวงจรการจัดการความรู้ที่เรียกว่า

Knowledge Spiral หรือ SECI Model ซึ่งคิดค้นโดย Ikujiro Nonaka และ Takeuchi ครบทั้ง 4 กระบวนการ จัดลำดับแบ่งตามสัดส่วนการสนับสนุน ดังนี้

1. กระบวนการ Externalization : คิดเป็นร้อยละ 35 ของกระบวนการทั้งหมด
2. กระบวนการ Internalization : คิดเป็นร้อยละ 30 ของกระบวนการทั้งหมด
3. กระบวนการ Socialization : คิดเป็นร้อยละ 25 ของกระบวนการทั้งหมด
4. กระบวนการ Combination : คิดเป็นร้อยละ 10 ของกระบวนการทั้งหมด

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

สำหรับการศึกษาเรื่อง "การจัดการความรู้กับการนวดแผนไทย ในเขตเทศบาลนคร พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก" ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยพบสิ่งที่น่าสนใจซึ่งเห็นควรที่จะนำมาเป็น ข้อเสนอแนะที่องค์กรภาครัฐนำไปปรับใช้ในการบริหารจัดการด้านการจัดการความรู้ให้แก่ ผู้ประกอบการอาชีพการนวดแผนไทย พัฒนาการนวดแผนไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต่อไป โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านผู้นวด

1. หน่วยงานภาครัฐควรมีการทดสอบมาตรฐานระดับการนวด ของผู้นวดใน หน่วยงาน ทุก 6 เดือน เพื่อกระตุ้นให้ผู้นวดพัฒนาทักษะ และความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ
2. หน่วยงานภาครัฐ และผู้นำกลุ่มผู้นวดแผนไทย ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความรักสามัคคีกันภายในกลุ่มผู้นวด เพราะจากการศึกษาพบว่าความรัก ความ สามัคคี และความสัมพันธ์อันดีภายในกลุ่มผู้นวด เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดวงจร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกันของผู้นวด
3. จัดตั้งสมาคมนวดแผนไทยจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นศูนย์กลางการติดต่อ ประสานงาน แจ้งข่าวสาร และเป็นสถานที่ในการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ต่าง ๆ
4. หน่วยงานภาครัฐควรเร่งพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ในส่วนของ Combination โดยการจัดกิจกรรมหรือเข้ามาดูแลสนับสนุนให้กลุ่มผู้นวดนำความรู้ที่ได้รับมา ใหม่ ๆ ผสมกับประสบการณ์ ทักษะ ความชำนาญที่มีอยู่ในตนรวบรวมจัดหมวดหมู่ สังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ เทคนิคการนวด วิธีการนวดรักษา และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จัดทำเป็นเอกสาร ตำราต่าง ๆ ให้บุคคลอื่น สามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อันเป็นการป้องกันมิให้ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อการนวดแผนไทยสูญหายไปพร้อมกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ด้านวิทยาการ

1. ควรจัดให้มีการรวมกลุ่ม ในการพบปะแลกเปลี่ยน จัดตั้งเป็นชมรมของวิทยาการ ด้านการนวด เพื่อสร้างเครือข่ายในการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และพัฒนาองค์ความรู้ให้เพิ่มขึ้น และนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ แก่การนวดแผนไทย
2. ควรพัฒนาความรู้ของวิทยาการ ควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้ของผู้นวด โดยเน้น ให้วิทยาการควรมีการทบทวน และพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ความรู้ที่ถูก ถ่ายทอดจากวิทยาการ เป็นความรู้ที่ถูกต้องอย่างแท้จริง

ด้านการฝึกอบรม

1. ควรเน้นในด้านการพัฒนาความรู้ของผู้นวดทั้งด้านสมรรถนะหลัก และสมรรถนะ เสริม เช่น ความรู้ในการพัฒนาทักษะความชำนาญ ความรู้การนวดที่ถูกต้อง การใช้ภาษา การศึกษาดูงาน โดยกระบวนการฝึกอบรมควรเน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียน ดึงความรู้ ที่ได้รับการเรียนภาคทฤษฎีที่รับจากวิทยาการ เอกสารและตำรา ผ่านการสังเคราะห์ สู่การ นำไปปฏิบัติ เป็นการทบทวนความถูกต้องที่ได้รับจากการเรียนรู้ ก่อนนำไปสู่การปฏิบัติจริง
2. หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณการเข้ารับการฝึกอบรมใน หลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนวดแผนไทย

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการค้นคว้าวิจัย

ควรศึกษาบทบาทหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนให้มีกิจกรรมสนับสนุนให้เกิด วงจรการจัดการความรู้ ในกระบวนการ Combination เพื่อสร้างและพัฒนาให้เกิดความรู้ เทคนิค วิธีการนวดรักษาโรค และนวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นเอกสารที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง อันเป็นประโยชน์ต่อการนวดแผนไทย